

Uzaktan eğitimin üstün zekâlı öğrencilerin eğitimindeki yeri

Arş. Gör. Mevlüt CIRIK^a

^a Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Özel Eğitim Bölümü,
Üstün Zekâlılar Öğretmenliği Anabilimdalı, Eskişehir, Türkiye

Özet

Bu çalışma, uzaktan eğitimin üstün zekâlıların eğitiminde kullanılmasıyla ilgili literatürdeki araştırmaları incelemek üzere yapılmıştır. Çalışmada örgün eğitim ile uzaktan eğitimin karşılaştırılması yapılmıştır. Ayrıca uzaktan eğitimin, üstün zekâlıların eğitiminde kullanılmasına yönelik olarak yapılandırılan hızlandırma, zenginleştirme, müfredat farklılaştırması gibi hususlar incelemeye konu edilerek, bu alanda yapılan araştırmalar ele alınmıştır. Araştırmalar kapsamında ortaya çıkan ve uzaktan eğitimin üstün zekâlıların eğitimi açısından sunmuş olduğu avantajlar ve dezavantajlar ele alınmıştır. Üstün zekâlılara yönelik olarak hazırlanacak olan programların sahip olması gereken niteliklere yer verilmiş ve söz konusu programlara dâhil olacak öğrencilerin hangi özelliklere sahip olması gerektiği hususlarına da değinilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Uzaktan eğitim, Üstün zekâlılar, Hızlandırma, Zenginleştirme, Müfredat Farklılaştırma.

Abstract

This study was conducted to examine the studies in the literature on the use of distance education in the education of gifted and talented children. In the study, distance education are compared with formal education. In addition, subject to review issues such as curriculum differentiation, acceleration, enrichment which are configured for use in the education of gifted and researches done in this field are discussed. Studies have revealed that the advantages of distance education is offered in terms of education of gifted and disadvantages are discussed. Qualities that have to be prepared for gifted programs and characteristics of students will be involved in the programs are presented.

Keywords: Distance education, gifted children, acceleration, enrichment, differentiation of curriculum

Giriş

Uzaktan eğitim, her geçen gün eğitim sistemlerindeki alanını genişletmektedir. Özellikle teknolojinin gelişmesine paralel olarak dünya genelinde eğitimciler, uzaktan eğitimi geliştirmeye ve daha geniş kitlelerle buluşturmaya çalışmaktadırlar. Uzaktan eğitim, bir eğitim modeli olarak ortaya çıktıktan sonra, bu eğitim modelinin üstün zekâlı bireylerin eğitiminde de kullanılması gerektiği konusu gündeme gelmeye başlamıştır (Chen, Dai ve Zhou, 2013, s.170). Bu alandaki çalışmalar öncelikle üstün zekâlı bireylerin eğitimi konusuna öne çıkan ülkelerde gözlenirse de, her geçen gün uzaktan eğitim modelinin üstün zekâlı bireylerin eğitimi alanında yaygınlık kazanacağına yönelik öngörü ve değerlendirmeler artarak devam etmektedir. Bu çalışmada üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminde uzaktan eğitimin ne şekilde yer almakta olduğu konusu ile uzaktan eğitimin, üstün zekâlı öğrencilerin akademik başarıları açısından avantaj ve dezavantajlarının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Uzaktan Eğitim

Uzaktan eğitim, farklı ortamlarda bulunan öğrenci ve öğretmenlerin, normal öğrenme-öğretme faaliyetlerini özel bir ders planı ve özel iletişim yöntemleriyle gerçekleştirdiği eğitim yöntemi olarak tanımlanmaktadır (İşman, 1998, s.35). Tarihçesine bakıldığında, 1728 yılında *Boston Gazetesi*'nde mektupla steno dersleri verileceğini duyuran bir ilanının yayınlanması, uzaktan eğitimin ilk uygulaması olarak ortaya çıkmıştır (Toptaş, 2001, s.28). İlk olarak mektup gönderme sistemiyle başlayan uzaktan eğitim, 1920 yılından itibaren teknolojinin gelişmesiyle birlikte öncelikli olarak “radyo yoluyla uzaktan eğitim” daha sonra ise televizyonun yaygınlaşmasıyla “televizyon yoluyla uzaktan eğitim” şeklini almıştır (Uşun, 2006, s.42). Bilgisayar ve internet yaygınlaşmaya kadar en etkili uzaktan eğitim aracı olarak televizyonun ön plana çıkmakta olduğu gözlemlenmiştir. Her ne kadar tek yönlü de olsa televizyon görsel açıdan yüz yüze eğitime çok yakın olması, radyo yoluyla uzaktan eğitime göre, eğitimin verimini daha çok artırmıştır. Bu nedenle televizyonla uzaktan eğitim hızla yaygınlaşmıştır. Bunun en somut örneği olarak 1980 yılında ABD’deki lise sonrası kurumların yaklaşık üçte ikisi televizyon aracılığıyla uzaktan eğitim verir hâle gelmeye başlamasını gösterebilmek mümkündür (Akyüz, 2008, s.48).

Bilgisayarın uzaktan eğitimde kullanılması, 1959 yılında ABD ile Avrupa’daki merkezi bilgisayarların uydu kanalıyla birbirine bağlanmasıyla başlamıştır. İnternetin uzaktan eğitimde kullanılması ise 1980’li yılların sonlarına doğru olmuştur (Yenal, 2009, s.57). Bu bilgilerden yola çıkarak uzaktan eğitimin, iletişim teknolojilerinin gelişim hızına ve çeşidine paralel olarak

gelişmekte olduğunu söyleyebilmek mümkün olmaktadır. Günümüzde ise en yaygın uzaktan eğitim aracı olarak interneti, internetin en yaygın kullanıldığı iletişim araçları olarak da bilgisayar, tablet ve akıllı telefonları saymak gerekmektedir.

Günümüz teknolojisiyle uzaktan eğitim almak isteyen bir öğrencinin sanal olarak eğitim alabileceği birçok eğitim ortamı mevcut bulunmaktadır. Örneğin öğrenme yönetim sistemi kullanan sanal eğitim siteleri, üniversitelerin uzaktan eğitim bölümleri, bireysel olarak online eğitim veren eğitimciler, sanal kütüphaneler bu ortamlar arasında yer almaktadır (Rovai, Ponton ve Baker, 2008, s.85). Uzaktan eğitimde yöntem olarak ses dosyalarıyla ders anlatımı, video kayıtlarla ders anlatımı (hem televizyonda hem de internet üzerinden), yazılı materyallerle (e-kitap, e-makale, e-dergi vs.) internet üzerinden ders anlatımı, sanal sınıf oluşturularak internet üzerinden canlı ders anlatımı, web sitelerinde yer alan forumlarda konunun tartışılarak öğrenilmesi, randevuyla belirlenerek internet üzerinden bireysel ders anlatımı, animasyonlarla ders anlatımı, slayt sunumu şeklinde ders anlatımı kullanılmaktadır (Chen ve diğerleri, 2013, s.172). Söz konusu alandaki yelpazenin genişlemesiyle birlikte öğrenciler, hangi sanal ortamdan yararlanmayı istiyorlarsa ve ilgili mecraya yönelik imkanlara sahip olmaları durumunda tercihlerini bu yöne teksif ederek eğitim alabilecek duruma gelebilmektedirler.

Uzaktan Eğitimin Örgün Eğitimle Karşılaştırılması

Alanyazın incelendiğinde yapılan araştırmaların çoğunun uzaktan eğitime katılan öğrencilerin akademik başarıları üzerinden karşılaştırma yaptığı görülmektedir. Araştırmaların bazısına göre akademik başarı açısından uzaktan eğitim, örgün eğitime göre daha etkilidir (Suanpang, Petocz ve Walter, 2004, s.12; McKinnon ve Nolan, 1999, s.321). Buna karşın, yapılan diğer birçok araştırmaya göre ise akademik başarı açısından, uzaktan eğitimle örgün eğitimin sonuçları arasında önemli bir fark bulunmamaktadır (Allen, M., Bourihis, J., Burrell, N. ve Mabry, E., 2002, s. 85; Bernard ve diğerleri, 2004, s.385; Cavanaugh, C. S., 2001, s.77; Logan, E, Augustyniak, R, Rees, A., 2002, s.35; Machtmes, K. ve Asher, J. W., 2000, s.31; Mayzer, R. ve Dejong, C., 2003, s.38; Murphy, T. H., 2000, s.105). Örneğin, Kör, Çataloğlu ve Erbay'ın 2013 yılında Kırıkkale Üniversitesi ve Hitit Üniversitesi'nde, uzaktan eğitim alan üç farklı gruptan oluşan öğrenciler ve örgün eğitime devam eden yine üç farklı gruptan oluşan öğrencilerle yaptıkları araştırmada, uzaktan eğitim alan öğrencilerin yapılan soneşte örgün eğitim alan öğrencilerden belirgin bir şekilde daha başarılı oldukları ortaya çıkmıştır (s.270). Shachar ve Neumann'ın (2003, s.155), uzaktan eğitim ve örgün eğitimi karşılaştıran 86

araştırma üzerinde yaptığı incelemede, uzaktan eğitim alan öğrencilerin, araştırma sonunda yapılan testlerde örgün eğitime devam eden öğrencilerden başarılı oldukları ortaya çıkmıştır.

Uzaktan eğitimde okula gitmek gerekmemesinden dolayı, okula gitmek için harcanan zaman ve paradan tasarruf sağlanması, örgün eğitime göre daha çok öğrenciye, daha kolay ulaşma imkanı olması, hayatını hem çalışıp hem de eğitim alarak devam ettirmek isteyen bir öğrencinin uzaktan eğitim sayesinde bunu daha rahat gerçekleştirebilmesi, örgün eğitimle karşılaştırıldığında uzaktan eğitimin avantajları olarak sayılmaktadır (Begimbetova, 2015, s.55). Ayrıca, eğitim alabilmek için belirli bir şehirde veya ülkede yaşamak zorunda kalınmaması, günümüz uzaktan eğitim yöntemlerinde yaygın olarak bilgisayar kullanıldığından, eğitimle birlikte bilgisayar kullanımının da öğrenilmiş olması, eğitim hızının öğrenciye göre ayarlanabilmesi, erişilebilirliğin kolay olması (Özlu, 2011, s.78), öğrenen merkezli olduğu için, zenginleştirme, eğitimin kalitesinin artırılması vb. uygulamalara olanak vermesi, örgün eğitim olanaklarına ek yeni öğrenim olanakları meydana getirmekle bireylerin sosyal etkileşim ortamlarından dışlanma engelini ortadan kaldırması da uzaktan eğitimin avantajları arasında yer almaktadır (Garrison, 2000, s.4).

Başlangıç maliyetlerinin yüksek olması, çalışan insanların dinlenme veya eğlence zamanlarını alması, normal eğitimde meydana gelen okul-akran sosyalleşmesinin tam olarak gerçekleşemeyecek olması, teknolojinin gelişmediği bölgelere uzaktan eğitimin ulaşmaması nedeniyle eğitimde eşitlik ilkesine zarar vermesi (Özlu, 2011, s.81), kendi kendine çalışma alışkanlığı olmayan bireylerde uygulanmasının güç olması, beceri ve tutuma yönelik davranışların gerçekleşmesinde etkili olamaması da uzaktan eğitimin dezavantajları olarak sayılabilmektedir (Yenal, 2009, s.56).

Üstün Zekâlılar ve Uzaktan Eğitim

Her bireyin doğuştan getirdiği ve daha sonra çevrenin etkisiyle şekillenen özellikleri farklı ve bireye özgü nitelikler taşımaktadır. Dolayısıyla her bireyin eğitim gereksinimleri de farklılık göstermektedir (Özgür, 2013, s.110). Öğrencilerin derslerde sıkılması, okuldan soğuması, okula ilk başladığı günkü heyecanıyla devam edememesinin en temel nedenlerinden biri, eğitimin tek düze olmasından kaynaklanmaktadır (Sak, 2014, s.133). Bu nedenle eğitimin, her öğrencinin bireysel özellikleri göz önüne alınarak mümkün olduğu kadar farklılaştırılması gerekmektedir (Westberg, Archambault, Dobyns ve Salvin, 1993, s.3).

Thomas Jefferson'un “Eşit olmayanlara eşit davranmak en büyük eşitsizliktir” söyleminden yola çıkarak, farklı özellikler taşıyan öğrencilere farklı eğitim vermek, eğitimde

eşitlik ilkesine zarar vermediğini ileri sürmek mantıklı görünmektedir (Özgür, 2013, s.124). Üstün zekâlı öğrenciler de akranlarına göre farklı özellikler taşımaktadırlar. Özellikle bilişsel yönden akranlarından daha ileri düzeyde bulunmaktadırlar. Örneğin üstün zekâlı öğrenciler müfredatta ilerlemek, derinleşmek, organize etmek, analiz, sentez yapmak ve bilgilerini paylaşmak istemekte yani üst bilişsel düzey faaliyetlerde bulunmayı tercih etmektedirler (Sanderson & Greenberger, 2010, s.45). Bu nedenle üstün zekâlı öğrencilerin eğitimlerine yönelik hızlandırma, zenginleştirme, gruplama, mentörlük gibi stratejiler geliştirilmiştir (Sak, 2014, s.135) fakat bu stratejilerin örgün eğitimde uygulanmasında, sınıfların kalabalık olması, eğitimcilerin nicelik ve nitelik açısından yetersiz olması gibi nedenlerle güçlükler oluşmaktadır (Wallace, 2009, s.298). Alanyazın incelendiğinde, uzaktan eğitimin üstün zekâlıların eğitiminde kullanılmasındaki genel amacın, örgün eğitimin yapısından kaynaklanan bu tür güçlükleri ortadan kaldırmak olduğu genel sonucu ortaya çıkmaktadır (Chen ve diğerleri, 2013, s.171).

Uzaktan Eğitimin Üstün Zekâlıların Eğitiminde Kullanılması

Uzaktan eğitim, başlangıçta örgün eğitime devam edemeyenlerin eğitim olanaklarını karşılamak için ortaya çıkmıştır. Örneğin kırsal kesimlerde yaşayan öğrenciler, okula gitmek istemeyenler ve herhangi bir spor ya da sanat dalında devam edip de örgün eğitime katılmayanlar bu kategoride sayılmaktadır (Olszewski-Kubilius ve Corwith, 2010, s.20). Ancak üstün zekâlıların eğitiminde kullanılan farklılaştırma, hızlandırma ve zenginleştirme gibi eğitim stratejilerine olanak tanınmasının keşfedilmesiyle uzaktan eğitim, üstün zekâlıların eğitiminde de yer almaya başlamıştır (Adams ve Cross, 2000, s.92; Olszewski-Kubilius ve Corwith, 2010, s.21). Uzaktan eğitimin üstün zekâlıların eğitimine getirdiği farkındalıklar şu unsurların bileşimi olarak ortaya çıkmaktadır:

- Müfredatın farklılaştırılması
- Müfredatın bireyselleştirilmesi
- Hızlandırma
- Öğrenci-öğretmen iletişimi
- Öğrenci-öğrenci iletişimi
- Sınavlara hazırlık
- Veliler

Uzaktan eğitimde müfredatın farklılaştırılması

Üstün zekâlı öğrenciler, okulda gördükleri konu ilgilerini çektiği takdirde, söz konusu alanda derinleşmek, daha çok bilgi sahibi olmak, o konuyla ilgili proje yapmak, konunun uzmanlarından biriyle iletişim kurmak isteyebilmektedirler (Chen ve diğerleri, 2013, s.172). Örgün eğitimde, özellikle kırsal kesimlerdeki okullarda bu tür olanaklar kısıtlı olabilmektedir. Örneğin öğretmen, öğrencinin kendisini geliştirmek istediği alanda yeterince uzman olmayabilmektedir. Bu durumda, bu öğrenciye müfredat farklılaştırması yapmak güçleşmektedir (Howley, Rhodes ve Beall, 2009, s.521) fakat uzaktan eğitimde, öğrencinin bu tür isteklerine cevap vermek mümkün olabilmektedir (Foster, 2007, s.25). Örneğin uzay konusunun, üstün zekâlı bir öğrencinin ilgisini çekmesi durumunda ve öğrencinin bu konuyla ilgili bir proje yapmak istemesi durumunda, okulda yeterli düzeyde doküman olmaması, kendisine rehberlik yapabilecek bir uzman bulunmaması gibi engeller ortaya çıkabilmektedir. Örgün eğitimde, bu tür engellerin, başka alanlara kanalize olmak suretiyle üstesinden gelinebilmektedir. Uzaktan eğitim sayesinde bireyler, buldukları yerden ayrılmadan, uzay konusunda ileri düzeyde eğitim veren bir sanal platformdan eğitim alabilmekte, bir uzmanla internet üzerinden iletişim kurarak bilgi seviyesini daha ileri düzeye taşıyabilmektedir (McKinnon ve Nolan, 1999, s.323). Benzer bir mantıktan yola çıkan Tomlinson (1999), üstün zekâlı öğrenciler için yapılandırılacak olan eğitim müfredatının, sürekli ilerlemeye teşvik eden video oyunları biçiminde tasarlanması gerektiğini ve bunun da ancak uzaktan eğitimle mümkün olabileceğini ileri sürmüştür (akt. Sanderson ve Greenberger, 2010, s.44).

Wallace'a (2009, s.321) göre ise, uzaktan eğitimle üstün zekâlılara yönelik müfredat zenginleştirilmesi, örgün eğitim programlarına göre daha etkinlikle sağlanabilmektedir çünkü öğretmenler zenginleştirme yapmak istedikleri ders ve konularda üstün zekâlı öğrencileri sanal platformlara yönlendirmek suretiyle müfredat zenginleştirilmesini gerçekleştirebilme olanağına sahip bulunmaktadırlar. (Foster, 2007, s.25).

Adams ve Cross'a göre, Uzaktan eğitimin müfredat farklılaştırması için kullanılmasında sınırlılıkları aşağıdaki unsurlardan oluşmaktadır:

- Ortaya çıkabilecek başlıca teknik aksaklıklar (Adams ve Cross, 2000, s.91).
- Öğrencilerin uzaktan eğitimin gereksinimi olan teknolojik becerilerden (okuma-yazma düzeyi
- Bilgisayar ve klavye kullanımı vb.) yoksun olunması (Wallace, 2009, s.310)

Bazı derslerin ve konuların laboratuvar çalışmaları gerektirmesi de uzaktan eğitimle müfredat farklılaştırmasına engel olmaktadır. Bu tür durumlarda, bazı uzaktan eğitim

programları, öğrencileri yerel laboratuvarlara yönlendirerek çözüm üretmektedirler (Olszewski-Kubilius ve Corwith, 2010, s.21). Ayrıca Pyryt'in 2009 yılında yaptığı araştırma, öğretmenlerin sürekli olarak öğrencileri sanal platformlara yönlendirmesinin, öğrencilerde "her bilginin kaynağının internet olduğu" düşüncesine neden olduğunu ve öğrencileri diğer kaynaklardan uzaklaştırdığını ortaya çıkarmıştır.

Uzaktan eğitimde müfredatın bireyselleştirilmesi

Üstün zekâlı öğrencilerin öğrenme stilleri farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle, üstün zekâlı öğrencilerin eğitiminde yapılacak farklılaştırmada öğrenme stilleri de göz önüne alınması gerekmektedir. Uzaktan eğitimde her öğrencinin öğrenme stiline uygun içerik hazırlamak ve müfredatı bireyselleştirmek, örgün eğitime göre daha kolay ve etkinlikle gerçekleştirilebilmektedir (Thomson, 2010, s.35). Örgün eğitimde öğretmen, her öğrencinin öğrenme stiline göre içerik hazırlayıp sunması mümkün olamayabilmektedir. Buna karşın, uzaktan eğitim veren bir sanal platformda farklı öğrenme stillerine uygun içerik bulmak çok daha kolay olmaktadır. Örneğin uzaktan eğitimde bir konu yazılı olarak sunulabilirken, aynı konu animasyon, ses kaydı, slayt ya da video anlatımı gibi yöntemlerle de sunulabilmektedir (Chen ve diğerleri, 2013, s.173). Bununla birlikte uzaktan eğitimle de her öğrenme stiline uygun içerik hazırlamak tam olarak mümkün değildir (Lewis ve Talbert, 1990, akt. Adams ve Cross, 2000, s. 93). Örneğin uygulama gerektiren bir konu uzaktan eğitimle tam olarak işlenemeyebilir.

Üstün zekâlı öğrencilerin alması gereken eğitimin, öğrenci merkezli olması gerekmektedir çünkü üstün zekâlı öğrenciler bir konuyu sunuş yoluyla öğrenmekten ziyade, buluş yoluyla öğrenmeyi tercih etmektedirler (Nugent, 2001, s.41; Siegle, 2005, s. 34). Örgün eğitimde üstün zekâlı öğrencilerin bulunduğu karma bir sınıfta öğrenci merkezli eğitim yapmanın kendine has çeşitli zorlukları bulunmaktadır. Örneğin, öğretmen bir konuyu buluş yoluyla anlatmaya çalıştığında, üstün zekâlı öğrencilerin konuyu hemen kavrayarak öğretmenin varmak istediği noktaya varması nedeniyle diğer bazı öğrenciler, konudan uzaklaşarak dersten kopabilmektedirler. Bu da sınıf içerisindeki ahengi etkilemekte ve istenmeyen bir takım uyumsuzlukları ortaya çıkarabilmektedir (Özgür, 2013, s.128). Buna karşın, uzaktan eğitimin sahip bulunduğu elastikiyet kabiliyeti nedeniyle öğrenci merkezli eğitim programı düzenleyebilmek mümkün olduğu için öğretmen, koordinatör veya mentörler öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir rollerini daha ön plana çıkarabilmektedirler. Bu nedenle, uzaktan eğitim programları genellikle öğrenci merkezli bir nitelik taşımaktadırlar (Periathiruvadi ve

Rinn, 2012, s.157). Burada dikkat edilmesi gereken husus, otokontrolü yeterince gelişmemiş ve velisi tarafından internet kullanımı kontrol altına alamamış öğrencilerde söz konusu niteliğin tam olarak sağlanmasının mümkün olamayacağını göz ardı etmemek gerekmektedir (Thomson, 2010, s. 38). Sonuç olarak, uzaktan eğitim; kendini kontrol edebilme, düzenli çalışma, zaman yönetimi gibi bireysel özellikleri gerektirmektedir (Cross, 2004, s.28). Örneğin kontrolsüz merakla sanal ortamlarda arama yapan bir öğrenci, gereksiz ve zararlı birçok bilgiye ulaşarak hem zaman kaybetmekte hem de gereksiz bir bilgi kirliliğine boğularak asıl konudan uzaklaşabilmektedir. Ayrıca bilgisayar kullanımında etik kuralların net olmaması nedeniyle, sanal içerikli suçlara karışmak da söz konusu sebep olabilmektedir.

Uzaktan eğitimde hızlandırma

Örgün eğitimde genel bir müfredat uygulandığı için, öğrenme hızı normal öğrencilerden farklı olan üstün zekâlı öğrenciler, hızlı öğrendikleri konularda sınıf arkadaşlarının da öğrenmelerini beklemektedirler. Ancak üstün zekâlı öğrenciler hızlı öğrenecekleri konularda diğer öğrencileri bekleyerek zaman kaybetmek istemek konusunda doğal olarak sabırsızlık sergilemektedirler (Sanderson ve Greenberger, 2010, s. 47). Müfredatta hızlandırma yaparak eğitim sürelerini kısaltmak istenildiğinde ise, örgün eğitimde buna bu konuda çeşitli kısıtlar ile karşılaşılmaktadır. Ancak uzaktan eğitimle, üstün zekâlı öğrencilerin geçmeleri gereken sınavları geçerek eğitim sürelerini kısaltmaları mümkün olabilmektedir (Wallace, 2005, s. 81).

Wallace (2009, s. 312), uzaktan eğitime devam eden 690 öğrenciyle yaptığı çalışmada, üstün zekâlı öğrencilere yapılacak hızlandırma ve zenginleştirme açısından uzaktan eğitimin örgün eğitime göre birçok fırsata sahip olduğunu ortaya çıkarmıştır. Örneğin uzaktan eğitimde çalışmanın zamanı ve mekanı bireyin kararına bağlı olduğundan birey, istediği zaman ve istediği kadar ders çalışarak, ilerlemek istediği eğitim düzeyini kendisi belirleyebilmektedir.

Bazı üstün zekâlı öğrenciler okul yaşantısına normal olarak devam ederken, okul sonrası ve tatil dönemlerinde ilgi duydukları alanlarla ilgili eğitim almak, çalışma yapmak istediklerinde, mücbir nedenlerden dolayı başka şehirlere ve o alanda eğitim veren ortamlara gitmek zorunda kalabilmektedirler. Bu da onların istedikleri şekilde eğitim almalarını zorlaştırabilmektedir. Buna karşın, uzaktan eğitim sayesinde istedikleri zaman, buldukları yerden ayrılma zorunluluğu duymaksızın, hem tatil zamanlarında hem de okul dönemlerinde ilgi alanlarına yönelik eğitim almaları mümkün olabilmektedir (Wallace, 2009, s.314).

Uzaktan eğitimde öğretmen-öğrenci iletişimi

Cross'a (2004, s. 41) göre, örgün eğitimde öğretmenlerin her öğrenciden gelen her soruyu cevaplandırması kolay olmamaktadır. Buna rağmen öğretmenler mümkün olduğu kadar öğrencilerden gelen soruları cevaplamaya çalışmaktadırlar. Ancak, üstün zekâlı öğrenciler çoğu zaman öğretmenlerin bile aklına gelmeyen ve cevaplamakta zorlanabilecekleri sorular sormaktadırlar. Üstün zekâlı bir öğrencinin, ilgisini çeken bir konuda soru sorduğunda ikna edici cevap alamaması, onun soru sorma isteğinde azalma meydana getirebilmektedir. Öğrencinin soru sormaya karşı isteksiz olması, konuya karşı da isteksiz olmasına neden yol açmaktadır. Ayrıca bu durum üstün zekâlı öğrenciyi duygusal-sosyal açıdan da olumsuz etkileyebilmektedir. Yapılan araştırmalarda, uzaktan eğitimde bu tür olumsuzlukların çok aza indirildiği ortaya çıkmıştır (Chen ve diğerleri, 2013, s.175). Ancak uzaktan eğitimde iletişim kurmak öncelikle, interneti iyi kullanabilme, doğru kelime kullanımı, fikirleri analiz etme, karşı tarafın yazdıklarından daha fazlasını anlayabilme gibi beceriler gerektirmektedir (Cross, 2004, s.44). Bu becerilerden yoksun öğrencilerin, uzaktan eğitimin iletişim avantajlarından yararlanmaları oldukça zorlaşmaktadır.

Thomson (2010, s. 35), üstün zekâlılara uzaktan eğitim rehberliği yapan öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmada, öğretmenlerin % 92'sinin öğrencilerle, örgün eğitime göre uzaktan eğitimde çok daha iyi iletişim kurduklarını ortaya çıkarmıştır. Buna göre öğretmenler, üstün zekâlı öğrencilerle çoğunlukla e-posta yoluyla, bazen de telefon aracılığıyla iletişim kurmaktadırlar. Öğrenciler, öğretmenleriyle bu şekilde, yüz yüze eğitime göre çok daha rahat iletişim kurmakta, duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade etmektedirler. Araştırmaya göre, öğretmenler de örgün eğitime göre daha rahat görev yapmakta olduklarını ifade etmektedirler. Örneğin öğrencilerden gelen e-postaları uygun oldukları zamanda ve ikna edici bir şekilde cevaplayabilmekte, öğrencilerin güvenini daha kolay kazanabilmektedirler. Ayrıca öğretmen ve öğrenci arasındaki iletişim çoğunlukla yazı aracılığıyla gerçekleştiği için, bu yöntemde öğrenilen hususlar, öğrenciler açısından daha kalıcı olmaktadır. Olszewski-Kubilius ve Corwith'in (2010, s. 11) yaptığı araştırmaya göre ise, eğer öğrencilere öğretmenleriyle iletişim konusunda bir sınır belirlenmez ise bu tür iletişim, öğretmenlerin özel hayatlarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Örneğin öğretmenler öğrencilerin ihtiyaçlarını karşılayabilmek için ailelerini ihmal edebilmektedirler.

Gallagher'in 2001 yılında 871 üstün zekâlı öğrenciyle yaptığı araştırmaya göre, uzaktan eğitimde beden dilinin kullanılmıyor olması, bazı öğrencilerde iletişim bakımından çeşitli

endişelere kaynak teşkil edebilmektedir (s.135). Adams ve Cross'a (2000, s. 91) göre, örgün eğitimde öğrencinin beden dilinin iletişimde etkisi çok fazladır. Örneğin beden diliyle fikir alışverişi daha kolay yapılmaktadır. Bazı sanal platformlarda dersi anlatan öğretmenle öğrenciler sanal sınıf oluşturmakta, dünyanın birçok yerinden öğrenciler aynı anda karşılıklı ders alabilmektedirler (Thomson, 2010, s.38). Böylece beden dili kısmen de olsa iletişim sürecine dahil edilebilmektedir.

Uzaktan eğitimde öğrenci-öğrenci iletişimi

Üstün zekâlı öğrenciler, örgün eğitimde ilgilerini çeken bir konuda sınıf içinde o konuya ilgi duyan başka bir öğrenci olmadığında kendilerini yalnız hissedebilmektedirler. Ancak uzaktan eğitimin unsurlarından biri olan sanal iletişim sayesinde konuya ilgi duyan diğer üstün zekâlılarla iletişime geçerek, var olan ilgilerini daha da artırabilmektedirler (Wallace, 2009, s. 311). Diğer öğrencilerle karşılıklı bilgi alışverişi yaparak var olan bilgi seviyelerini artırabilmekte, farklı bakış açıları kazanabilmektedirler. Böylece kendilerini yalnız hissetme durumundan kurtulabilmektedirler. Örneğin bazı sanal platformlarda dünyanın her yerinden öğrenciler, bir uzmanın rehberliğinde sanal sınıf oluşturarak öğrenci bir toplum haline gelmektedirler. Sadece elde ettikleri bilgileri paylaşmaları bile, o konuyu daha iyi anlamalarına sebep olmaktadır (Olszewski-Kubilius ve Corwith, 2010, s. 21). McKinnon ve Nolan (1999, s. 321) üstün zekâlı öğrencilerin, *Kozmolojik Ayrım* adlı dersi, uzaktan eğitimle almaları üzerinden yaptığı araştırmada, üstün zekâlı öğrencilerin birbirleriyle interaktif görüşebildikleri sanal platformlar oluşturduklarını ve bu durumun öğrencilerin başarısını artırmada çok etkili olduğunu belirlemiştir.

Uzaktan eğitimle öğrenciler arasında iletişim kurmanın kolay tarafları olmakla birlikte, bazı sınırlılıklar da gündeme gelmektedir. Thomson'a (2010, s.37) göre öğrenciler aynı anda farklı yerlerde (işyerinde, seyahatte vb.) olduklarında, onları bir araya getirmek mümkün olmamaktadır. Lewis ve Talbert'e (1990) göre ise öğretmenler proje yapmak veya bir konuda grup çalışması yapmak istediklerinde öğrencileri gruplara ayırmaları, onların ortak özelliklerine göre sınıflandırmaları, uzaktan eğitime göre normal eğitimde daha kolay olmaktadır (akt. Adams ve Cross, 2000, s.91). Bazı üstün zekâlı öğrenciler, farklı kaynaklarla ve farklı yöntemlerle çalışmak istediklerinde, diğer öğrencilerle iletişim kurmak istemeyebilmektedirler.

Cross'un 2004 yılında yaptığı araştırmaya göre, sürekli sanal iletişim araçlarını (e-mail, sanal odalar) kullanan üstün zekâlı öğrenciler sosyal-duygusal açıdan olumsuz

etkilenmektedirler (s. 35). Aynı düzeyde eğitim aldıkları diğer arkadaşlarıyla iletişim kurmayan öğrenciler, asosyal hale gelebilmektedirler. Bunun önüne geçebilmek için bazı uzaktan eğitim programları, öğrencileri öğrenci kulüpleri, proje grupları gibi sosyal ortamlara yönlendirmektedir (Olszewski-Kubilius ve Corwith, 2010, s. 21).

Uzaktan eğitimde sınavlara hazırlık

Sınavlar eğitim sistemlerinin vazgeçilmez unsurları olduğundan, günümüzde birçok ülkenin eğitim sisteminde, yerel yapılan sınavlarla birlikte ulusal sınavlar da yer almaktadır. Ulusal çapta yapılan sınavlar ise giren aday sayısına ve sınav sonucundaki okul kazanma ve yerleşme durumlarına göre özel hazırlık gerektirmektedir. Üstün zekâlı öğrenciler de eğitim sistemlerinde yer alan bu sınavlara girmek zorundadırlar. Olszewski-Kubilius ve Lee (2004, s.12), üstün zekâlılar üzerinde yaptıkları araştırmada, üstün zekâlı öğrencilerin bu tür sınavlarda örgün eğitime göre uzaktan eğitim aracılığıyla daha büyük başarılar elde ettiklerini ortaya çıkarmışlardır. Bu araştırmaya göre, üstün zekâlı öğrenciler örgün eğitime devam etmekle birlikte, ilerlemek istedikleri konularda uzaktan eğitimle kurslara katılarak akranlarından daha çok konu öğrenme olanağı kazanmaktadırlar.

Uzaktan eğitimde veliler

Üstün zekâlı öğrencilerin velileri, çocuklarına farklı eğitim yöntemleri uygulanmak istediklerinde çoğunlukla desteklemekte ve ebeveyn olarak kendileri de çalışmalarına katılmaktadırlar. Brody ve Mills (2005, s. 102), yaptıkları araştırmada, üstün zekâlı öğrencilerin velilerinin tutumlarının, onların eğitiminde çok önemli rol oynadığını belirtmektedirler.

Wallace'a (2009, s. 312) göre, üstün zekâlı öğrencilere yapılacak eğitim farklılaştırması uzaktan eğitim aracılığıyla yapıldığında, veliler açısından da kolaylık sağlamaktadır. Birçok ebeveyn, çocuğuna farklılaştırma yapılabilmesi için işinden, özel hayatından fedakarlık yapmak zorunda kalabilmektedir. Ayrıca bu tür eğitimler onların bütçelerine de ağır gelebilmektedir. Ancak uzaktan eğitimle çocuklarına daha uygun maliyetle ve büyük fedakarlıklar yapmalarına gerek kalmadan farklılaştırma sağlayabilmektedirler.

Sonuç

Yüksek teknoloji ve bilgi çağında olmamız nedeniyle, eğitim ihtiyaçları her geçen gün değişmekte ve örgün eğitime devam eden normal öğrencilere yönelik eğitim programları bile yeterli düzeyde geliştirilememektedir. Bu nedenle üstün zekâlı öğrencilerin, normal

öğrencilere göre var olan özel eğitim ihtiyaçları, her geçen gün normal öğrencilere oranla daha çok artmakta ve bu ihtiyaçlar, normal eğitim için yapılan çalışmalardan çok daha fazlasını gerektirmektedir.

Alanyazındaki araştırmalar, uzaktan eğitimin üstün zekâlıların eğitimleri açısından çok etkili sonuçlar ortaya çıkardığını göstermektedir (Thomson, 2010, s.37). Örgün eğitimde, eğitim sistemini belirleyici eğitimcilerin, bütün öğrencileri kapsayacak şekilde genel bir müfredat hazırlamaları dünya genelinde yaygın bir durumdur (Westberg ve diğerleri, 1993, s. 4). Ancak üstün zekâlı öğrencilerin örgün eğitimde normal öğrencilerle beraber aynı ortamda eğitim aldıklarında, ihtiyaçları olan eğitimi tam olarak alamamaları, sınıftaki öğrenci sayısının fazla olması, öğretmenin üstün zekâlıların eğitimi konusunda yetersiz olması, bazı öğrencilere özel ilgi gösterildiğinde diğerlerinin olumsuz etkilenmesi gibi birçok nedenle mümkün olmamaktadır. Ancak araştırmalarda görüldüğü gibi, uzaktan eğitim üstün zekâlıların eğitimi için birçok yönden fırsatlar oluşturabilmektedir.

Uzaktan eğitimin, özellikle kırsal kesimde yaşayan normal ve üstün zekâlı öğrencilerin eğitimlerine yönelik fırsatlar oluşturması (Howley ve diğerleri, 2009, s. 522), üstün zekâlı öğrencilere yönelik eğitim stratejilerine (hızlandırma, müfredat farklılaştırması, müfredatın bireyselleştirilmesi) ve farklı öğrenim stillerine sahip üstün zekâlı öğrencilerin eğitimine olanak tanınması (Periathiruvadi ve Rinn, 2012, s. 157), üstün zekâlı öğrencilerin diğer üstün zekâlı öğrencilerle iletişime geçerek kendilerini yalnız hissetmekten kurtarması (Wallace, 2009, s. 312) gibi sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, uzaktan eğitimin üstün zekâlıların eğitiminde bir alternatif olarak ele alınması gerektiğini göstermektedir. Bu yüzden üstün zekâlılara yönelik eğitim veren birçok eğitim kurumu, uzaktan eğitimi, eğitim programlarının bir ögesi haline getirmektedir. Örneğin Johns Hopkins Üniversitesi, Duke Üniversitesi, Northwestern Üniversitesi, Stanford Üniversitesi uzaktan eğitim programlarıyla üstün zekâlı öğrencilere yönelik eğitim veren ve dünyanın birçok ülkesinden, binlerce üstün zekâlı öğrenciye ulaşmakta olan kurumların başında gelmektedir (Bkz. ilgili üniversitelerin web siteleri).

Üstün zekâlılara yönelik uzaktan eğitim programları hazırlanırken bazı noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Örneğin hazırlanan program; müfredatın neye göre belirlendiği, konuların uzmanlar tarafından hazırlanıp hazırlanmadığı, hangi öğrenme stiline göre düzenlendiği, kursların doğrudan öğrenciye göre mi yoksa öğretmenin rehberliğinde mi olacağı (Sanderson ve Greenberger, 2010, s. 50), üstün zekâlılara yönelik hangi stratejileri baz alarak

yapılacağı (Chen ve diğerleri, 2013, s.171) gibi sorulara net cevaplar verebilecek şekilde hazırlanmalıdır. Ayrıca uzaktan eğitime katılacak üstün zekâlı öğrencilerin, bağımsız çalışabilme yeteneğine ve derse karşı güçlü bir motivasyona sahip olma, öğrenmeyi sevme, uzaktan eğitim için gerekli iletişim becerileri ve teknoloji bilgisine sahip olma, zamanı yönetebilme, planlama ve okuma-yazma becerilerine sahip olma gibi özelliklerinin bulunması gerekmektedir.

Araştırmalara göre, üstün zekâlı öğrencilerin uzaktan eğitimi seçme nedenleri birçok farklılık göstermekle beraber en çok öne çıkan nedenin “hızlandırmaya olanak tanınması” olduğu görülmektedir (Sanderson ve Greenberger, 2010, s. 49). Üst düzey kurslar olarak okulu erken bitirmek veya müfredatla yetinmeyip ileri düzeyde dersler almak uzaktan eğitimle mümkün olabildiğinden, üstün zekâlı öğrencilere yönelik hazırlanacak uzaktan eğitim programlarında önceliğin hızlandırmaya verilmesi uygun olacaktır. Ayrıca üstün zekâlı öğrenciler birçok ülkede, o ülkenin eğitim sistemlerinde yer alan müfredata bağımlı olduklarından, yapılacak programların normal müfredat göz önüne alınarak yapılması gerekmektedir.

Hem genel eğitim sistemi ile uyumlu hem de hızlandırma amaçlı bir program olan Üstün Yetenekliler Eğitim Programları (ÜYEP), uzaktan eğitimle birçok üstün zekâlı öğrenciyi eğitim verecek hale getirilebilir. ÜYEP’in, 1982 yılından bu yana Açıköğretim Fakültesi’yle uzaktan eğitim çalışmaları yapan Anadolu Üniversitesi’nde yer alması, ÜYEP’in uzaktan eğitim veren bir platforma dönüşmesini kolaylaştıracak bir etken olarak düşünülebilir.

Kaynakça

- Adams, C. M. & Cross, T. L. (2000). Distance learning opportunities for academically gifted students. *The Journal of Secondary Gifted Education*, 9(2), 88-96.
- Akyüz, İ. (2008). *Tv ile uzaktan eğitimde karşılaşılan güçlüklerle internet ortamında sunulan çözüm önerileri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Erciyes Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri.
- Allen, M., Bourihis, J., Burrell, N., & Mabry, E. (2002). Comparing student satisfaction with distance education to traditional classrooms in higher education: A meta-analysis. *The American Journal of Distance Education*, 16(2), 83-97.
- Begimbetova, K. (2015). *Uzaktan eğitimde öğretim elemanı ve öğrencilerin memnuniyet düzeyi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi/Bilişim Enstitüsü, Ankara.
- Bernard, R. M., Y. Lou, P. C. Abrami, L. Wozney, E. Borokhovski, P. Wallet, A. Wade, & M. Fiset. (2004). How does distance education compare with classroom instruction? A meta-analysis of the empirical literature. *Review of Educational Research* 74(3), 379-439.
- Bonnie Swan, B., Coulombe-Quach, X. L., Huang, A., Godek, J., Becker, D. & Zhou, Y. (2015). Meeting the needs of gifted and talented students: case study of a virtual learning lab in a rural middle school. *Journal of Advanced Academics*, 26(4), 294-319. doi:10.1177/1932202X15603366
- Brody, L. E. & Mills, C. J. (2005). Talent search research: what have we learned?. *High Ability Studies*, 16, 97-111
- Cavanaugh, C. S. (2001). The effectiveness of interactive distance education technologies in K-12 learning: A meta-analysis. *International Journal of Educational Telecommunications* 7(1), 73-88.
- Chen, J., Dai, D. Y. & Zhou, Y. (2013). Enable, enhance, and transform: How technology use can improve gifted education. *Roeper Review*, 35, 166-176.
- Cross, T. L. (2004). Technology and unseen world of gifted students. *Gifted Child Today*, 27(4), 14-63.

- Foster, A. L. (2007). Professor avatar. *Chronicle of Higher education*, 54(4), 24-26.
- Gallagher, J. (2001). Personnel preparation and secondary education programs for gifted students. *Journal of Secondary Gifted Education*, Spring 2001, 133.
- Garrison, R. (2000). Theoretical challenges for distance education in the 21st Century: A shift from structural to transactional issues. *International Review of Research in Open and Distance Learning*. *The international review of research in open and distributed learning*, 1(1). <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/2/333> adresinden 23 Mart 2016 tarihinde erişildi.
- Howley, A., Rhodes, M. ve Beall, J. (2009). Challenges facing rural schools: implications for gifted students. *Journal for the Education of the Gifted*, 32(4), 515–536.
- İşman, A. (1998). *Uzaktan eğitim*. Sakarya: Değişim.
- Kör, H., Çataloğlu, E. ve Erbay H. (2013). Uzaktan ve örgün eğitimin öğrenci başarısı üzerine etkisinin araştırılması. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 12(2), 267-279.
- Logan, E, Augustyniak, R, Rees, A. (2002). Distance Education as Different Education: A Student- Centered Investigation of Distance Learning Experience. *Journal of Education for Library and Information Science*, 43 (1), 32-42.
- Machtmes, K., & Asher, J. W. (2000). A meta-analysis of the effectiveness of telecourses in distance education. *American Journal of Distance Education* 14(1), 27-46.
- Mayzer, R., & Dejong, C. (2003). Student satisfaction with distance education in a criminal justice graduate course. *Journal of Criminal Justice Education* 14(1), 37-52.
- McKinnon, D. H. & Nolan, C. J. P. (1999) Distance education for the gifted and talented: An interactive design model. *Roeper Review*, 21(4), 320-325, DOI:10.1080/02783199909553985
- Murphy, T. H. (2000). An evaluation of a distance education course design for general soils. *Journal of Agricultural Education* 41(3), 103-113.
- Nugent, S. A. (2001). Technology and the gifted: Focus, facets, and the future. *Gifted Child Today*, 24(4), 38-45.

- Olszewski-Kubilius, P. & Corwith, S. (2010). Distance education: where it started and where it stands for gifted children and their educators. *Gifted Child Today*, 34(3), 16-24.
- Olszewski-Kubilius, P. & Lee, S. Y. (2004). Gifted adolescents' talent development through distance learning. *Journal for the Education of the Gifted*, 28, 7–35.
- Özgür, İ. (2013). *Özel eğitim*. Adana: Karahan.
- Özlu, Ö. (2011). *Uzaktan Eğitim Metoduyla Sürdürülebilirlik Eğitimi Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Periathiruvadi, S. & Rinn, A. N. (2012). Technology in gifted education: A review of best practices and empirical research. *Journal of Research on Technology in Education*, 45(2), 153-169.
- Pyryt M. C. (2009). Recent developments in technology: Implications for gifted education. Larisa Shavinina (Ed.), *International handbook on giftedness* içinde (s. 1173–1180). New York: Springer.
- Rovai, A. P., Ponton, M. K. ve Baker, J. D. (2008). *Distance learning in higher education*. New York: Teachers College.
- Sak, U. (2009). *Üstün yetenekliler eğitim programları*. Ankara: Maya akademi.
- Sak, U. (2014). *Üstün zekâlılar: Özellikleri, tanılanmaları, eğitimleri*. Ankara: Vize.
- Sanderson, E. & Greenberger, R. (2010). Evaluating online programs through a gifted lens. *Gifted Child Today*, 34(3), 42-53.
- Shachar, M. ve Neumann, Y. (2003). Differences between traditional and distance education academic performances: a meta-analytic approach. *The International Review of research in open and distributed learning*, 4(2). <http://www.irrodl.org/index.php/irrodl/article/view/153/234> adresinden 16.05.2016 tarihinde erişildi.
- Siegle, D. (2005). Six uses of the Internet to develop students' gifts and talents. *Gifted Child Today*, 28(2), 30–36.

- Suanpang, P., Petocz, P., Kalceff, W. (2004). Student attitudes to learning business statistics: comparison of online and traditional methods. *Educational Technology & Society*, 7 (3), 9-20.
- Thomson, D. (2010). Conversations with teachers on the benefits and challenges of online learning for gifted students. *Gifted Child Today*, 34(3), 31-40.
- Toptaş, E. (2001). *Uzaktan eğitim ve kütüphanecilik bölümlerinde kullanılması: A.Ü. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi için bir model*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Uşun, S. (2006). *Uzaktan eğitim*. Ankara: Nobel.
- Wallace, P. (2005). Distance education for gifted students: Leveraging technology to expand academic options. *High Ability Studies*, 16(1), 77-86. doi: 10.1080/13598130500115288
- Wallace, P. (2009). Distance learning for gifted students: Outcomes for elementary, middle, and high school aged students. *Journal for the Education of the Gifted*, 32(3), 295-320.
- Westberg, K. L., Archambault, F. X., Dobyms, S. M. ve Salvin, T. J. (1993). An obserwstional study of instructional and curricular practices used with gifted and talented studentsin regular classrooms. <http://eric.ed.gov/?id=ED379846> adresinden 15 Nisan 2016 tarihinde erişildi.
- Yenal, A. Ç. (2009). *Uzaktan Eğitim* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi/Sosyal Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yazar Hakkında

Arş. Gör. Mevlüt CIRIK

Lisans eğitimini 2008 yılında İstanbul Üniversitesi Üstün Zekâlılar Öğretmenliği bölümünde tamamladı. 2008-2010 yılları arasında ABD’de Dowling College’da dil eğitimine devam etti. 2013 yılında Çukurova Üniversitesi İlköğretim Bölümü’nde yüksek lisans eğitimine başladı. 2015 yılında ÖYP araştırma görevlisi olarak Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ne atandı. Bu üniversiteden akademik çalışmaları için 35.madde ile Anadolu Üniversitesi Üstün Zekâlılar Öğretmenliği bölümüne görevlendirildi. Anadolu Üniversitesi Üstün Zekâlılar Öğretmenliği bölümünde araştırma görevlisi olarak çalışmaktadır.

Eposta: mevlutcirik@anadolu.edu.tr